

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Dans operam rei illicitæ, num. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

2. Adverto secundò, effectum ex causa dupliciter sequi posse: primò semper, aut plerumque, ut mors ex veneni potu, vel gravi vulnere in capite, vel simili membro periculoso: Secundo raro & in paucis, ut ex jactu bombardæ, confractio ipsius, & circumstantium interitus. Iam quoties effectus est præter intentionem, sive sit primo modo, sive secundo, dicitur à doctoribus *a* casualis, ita tamen, ut si raro, dicatur casualis strictè; si plerumque, vel semper, dicatur minus strictè & minus propriè casualis, sed tamen absolute casualis, modo sit præter intentionem. Nam propterea S. Thomas *b* mortem pueri ex eo, quod mater prægnans percussa fuerit, sine intentione occisionis, casualem appellat, cum tamen, ut idem ibidem affirmat, ut plurimum ex percussione prægnantis sequatur infantis interitus. Ad statuendum ergo, quando homicidium directum, de quo hic loquimur (nam de indirecto mox §. 3.) sit voluntarium, quando casuale, consideranda est agentis intentio, ut quando effectus est intentus, vel prævisus in sua causa, licet raro sequi soleat, dicatur voluntarium, ut si quis pulsans campanam intendat vel prævideat, ut malleus decidens occidat hominem, quamvis id rarissimum sit. Contra vero, si quis aliquem percutiat gravi vulnere, sine intentione, ut mors sequatur, & nesciens, ex ea percussione mortem secururam, si ea sequatur, erit homicidium casuale, & quidem utrobique mortale, sed gravius, quando ex tali percussione frequentius sequitur mors, minus grave, quando minus sæpè.

a Tol. lib. 1. c. 71. §. alterum membrum. *b* S. Th. 2. 2. q. 64. ar. 8. ad 2.

Dantur autem ad id melius dignoscendum quatuor *c* regulæ. Prima pro actione licita: secunda, pro illicita: tertia & quarta pro omissione: quæ sunt etiam universales regulæ pro quocumque alio damno dato, ad effectum obligandi, vel non obligandi damnificantem ad restitutionem damni illati: quod hic noto, ne cum de radice restitutionis ex damnificatione disputabo, eadem repetere cogar. Sed jam singulas breviter explicemus.

c Tol. l. 5. c. 7.

Prima Regula.

Dans operam rei illicitæ.

Dando operam rei illicitæ, ex qua præter intentionem sequitur homicidium, aut damnum, non solum expendenda est negligentia vel diligentia in evitanda morte seu damno: verum etiam, an actio ipsa per se sit periculosa. Nam si actio ex se periculosa est, etiam si adhibeas diligentiam, ne mors vel damnum sequatur, peccatum homicidij, vel iniustitiæ non effugies, si de periculo saltem subdubites: tunc enim in illa actione periculosa tacitè consentis ad damnum: ut si v. g. pugnes cum altero, non quidem animo occidendi, sed tamen occidas. Adhibita enim diligentia, ut non occidas, adhuc peccas mortaliter peccato homicidij casualis, si pugna sit ex se gravis & periculosa; venialiter autem, si pugna sit levis. Contra si quis se inebriet, quamvis illicitè agat con-

tra temperantiam, & quamvis si se-
varit, se in ebrietate furere, & sufficien-
ter sibi non providerit, sit homicidij,
vel damni reus, si aliquem occidat, vel
segetem comburat; tamen, si nesciebat,
se in furorem abiturum, vel si sciebat,
adhibuit diligentiam, ne moraliter
damnum posset contingere, ut si do-
mi clave inclusus mansisset, reus non
erit damni, quia ebrietas ex se pericu-
losa non est ad caussandum homicidi-
um, vel damnum combustionis sege-
tis, sicuti est actio pugnandi vel ignem
temere accendendi. Simili modo adul-
ter, qui diligentiam congruam adhi-
bet, ne adultera occidatur, providen-
do, ut occultetur delictum &c. non
committit peccatum homicidij, si se-
quatur mors adulteræ, quia adulterij
actio est illicita quidem contra tempe-
rantiam, non vero ex se causa pericu-
losa in genere homicidij, & ut suppo-
nimus, sufficiens diligentia adhibita
fuit, ad illud evitandum.

6. Ex homicidio autem casuali
nunquam incurritur irregularitas, nisi
vel quando adest uegligentia in evi-
tanda morte, & ea negligentia gravis
est & mortale peccatum, vel quando,
quamvis adsit diligentia sufficiens, a-
ctio tamen est ex se periculosa, ex qua
sequatur mors. Lege Layman *e* qui
etiam docet, esse probabile, ut nemo
se in conscientie foro censeat irregula-
rem ex delicto, nisi delictum sit mor-
tale.

e Laym. li. 3. sec. 5. tr. 3. p. 3. c. 50.
n. 3. & 4. Adde omnino Connich. d. 18.
de censuris d. 9. n. 80. & Dian. p. 2. tr.
16. ref. 14.

7. Hæc irregularitas ex casuali ho-

micidio contracta, cum non sit perfe-
ctè voluntaria, hoc est, non sit ex in-
tentione occidendi, seu ut loquitur Tri-
dentinum, *f* ex proposito, potest, si
occulta sit, absolvi, seu tolli ab Epi-
scopo: dispensationem enim irregula-
ritatis ex homicidio intento, quamvis
hoc occultum fuerit, idem Tridenti-
num negat Episcopis.

f Trid. sess. 14. de refer. c. 7.

Tertia Regula.

*Omittens seu non prohibens, quod quis de-
bet ex iustitia.*

8. Omittens aliquid, ad quod tene-
batur quis ex iustitia, si ex ea omisso-
ne sequatur mors vel damnum alteri-
us, tantum peccat, quanta est omisso-
nis malitia. Quare si princeps, qui ex
officio tenetur latrones coercere, id ne-
gligat, unde viatores occidantur, vel
spolientur: si iustitiæ ministri non cu-
stodiant civitatem, unde de nocte fur-
ta & homicidia patrentur: si dux ex-
ercitus, cū possit, milites non coerceat,
unde injustè aliqui occidantur glillis ad
mortale imputatur contra iustitiam,
vel veniale, juxta gravitatē levitatem-
ve omisionis, seu negligentie. Ad
quam gravitatem vel levitatem co-
gnoscendam, tria à prudenti viro sunt
expendenda: officium, quo quis fun-
gitur: pericula majora, vel minora,
quæ moraliter urgent, vel non urgente-
tur homicidia vel proximi damna.

g Nav. Mol. Avila apud Dicast. l. 2.
t. 1. de iust. d. 10. d. 14. num. 100.

Sup-